

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17.03.2003, sp. zn. 1 Ko 77/2003, ECLI:CZ:VSPH:2003:1.KO.77.2003.1

Číslo: 17/2004

Právní věta: Závazek prodávajícího ze smlouvy o prodeji podniku (§ 476 a násl. obch. zák.), uspokojit věřitele z titulu ručení za splnění převedených závazků (§ 477 odst. 3 obch. zák.), trvá i v případě, že kupující podnik dále převede.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 17.03.2003

Spisová značka: 1 Ko 77/2003

Číslo rozhodnutí: 17

Číslo sešitu: 1-2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Smlouva o prodeji podniku

Předpisy: § 477 odst. 3 obch. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Napadeným usnesením ze dne 28. 6. 2002 M ě s t s k ý s o u d v Praze zamítl návrh navrhovatele na prohlášení konkursu na majetek dlužníka a rozhodl, že navrhovatel je povinen zaplatit dlužníkovi na náhradu nákladů řízení 6425 Kč.

V odůvodnění usnesení soud prvního stupně uvedl, že navrhovatel odvozoval vznik své splatné pohledávky za dlužníkem z jím vystavených faktur a z uznání závazku dlužníkem. K návrhu rovněž připojil kupní smlouvu uzavřenou mezi navrhovatelem a dlužníkem, dodací listy, dodací výkupní lístky, železniční nákladní listy a záznamy o provozu vozidla nákladní dopravy. Důvod existence dlužníkovy splatného závazku navrhovatel spatřoval v ručitelském postavení dlužníka za situace, kdy dlužník převedl celý svůj podnik, tj. včetně navrhovatelovy splatné pohledávky, na další osobu, a to H. P., a. s. Tento ručitelský závazek dlužníka za navrhovatelem podle něj trvá i poté, kdy byl celý původně dlužníkuv podnik převeden společností H. P., a. s., na další osobu, v pořadí již třetího vlastníka, A., a. s. Soud se neztotožnil s názorem navrhovatele, že jím předkládané listiny dokládají existenci splatné pohledávky za dlužníkem. Námitka dlužníka, že již neručí za pohledávku navrhovatele, protože vlastníkem jeho podniku se stala třetí osoba, se soudu jeví jako opodstatněná. Soud není ve fázi konkursního řízení povolán k tomu, aby vedl dokazování o tom, zda pohledávka navrhujícího věřitele jako iniciátora konkursního řízení vůbec existuje. Vzhledem k tomu, že dlužník existenci navrhovatelovy splatné pohledávky popírá, je zapotřebí o její existenci provést dokazování. Tím by však soud nepřipustně suploval nalézací řízení, jehož předmětem je spor o existenci pohledávky. Protože v daném případě navrhovatel nedoložil, že je oprávněn jako věřitel, který má

sám splatnou pohledávku za dlužníkem, podat návrh na zahájení konkursního řízení, tedy neprokázal, že má aktivní legitimaci, soud návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka zamítl. Výrok o nákladech řízení soud odůvodnil ustanovením § 142 odst. 1 o. s. ř., protože dlužník měl ve věci plný úspěch, uložil navrhovateli povinnost hradit náklady řízení.

Proti tomuto usnesení se navrhovatel včas odvolal a požadoval, aby odvolací soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Nesouhlasil s názorem soudu prvního stupně, že z předložených listin nelze dovodit, že má za dlužníkem splatnou pohledávku. Uplatněná pohledávka je vzhledem k uznání dluhu ve výši 4 603 262,70 Kč dlužníkem ze dne 23. 1. 2001 zcela nesporná. Tato pohledávka, původně z titulu přímého dlužnictví, se díky opakovaným převodům dlužníkova podniku stala pohledávkou za dlužníkem z titulu jeho ručitelského závazku za splnění převzatých závazků kupujícím při prodeji podniku. Navrhovatel si je vědom skutečnosti, že dlužník prodal svůj podnik společnosti H. P., a. s., na kterou přešly všechny závazky a pohledávky týkající se podniku dlužníka. Ale dlužník se stal v souladu s ustanovením § 477 odst. 3 obch. zák. ručitelem za splnění převedených závazků. Navrhovatel nesouhlasí s tím, že prodejem společnosti H. P., a. s., společnosti A., a. s., zanikl ručitelský závazek dlužníka za splnění jeho závazků. Dle názoru navrhovatele dlužník ani přes opakovaný prodej svého podniku neztratil postavení ručitele. Je tedy nesporné, že věřitel má za dlužníkem splatnou pohledávku z titulu jeho ručitelského závazku za splnění převzatých závazků kupujícím při prodeji podniku, neboť dlužníka řádně vyzval ke splnění jeho ručitelského závazku a dlužník tak do dnešního dne neučinil.

V r c h n í s o u d v P r a z e p ř e z k o u m a l n a p a d e n é u s n e s e n í i řízení jeho vydání předcházející dle § 212 písm. a) o. s. ř. Poté rozhodnutí soudu prvního stupně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Podle § 4 odst. 2 zákona o konkursu a vyrovnání (dále též „ZKV“) v návrhu na prohlášení konkursu musí navrhující věřitel doložit, že má proti dlužníkovi splatnou pohledávku, a uvést okolnosti, které osvědčují úpadek dlužníka. Podle § 12a odst. 2 zákona o konkursu a vyrovnání soud usnesením prohlásí k návrhu věřitele konkurs, bude-li osvědčeno, že dlužník je v úpadku, a budou-li splněny ostatní zákonem stanovené podmínky. Dlužník je v úpadku ve smyslu § 1 odst. 2 a 3 ZKV, pokud má více věřitelů a po delší dobu není schopen plnit své splatné závazky, nebo – s výjimkou osoby fyzické, která není podnikatelem – je předlužen. Z dikce citovaných ustanovení vyplývá, že pojem úpadku je vymezen dvojím způsobem, a to jako úpadek projevující se insolvencí dlužníka (nedostatkem platební schopnosti) nebo předlužením, přičemž postačuje naplnění alespoň jednoho z těchto znaků. Z § 12a odst. 3 a 4 ZKV je pak třeba dovodit, které skutečnosti podmiňují prohlášení konkursu, a zda tedy není namístě zamítnutí návrhu proto, že majetek dlužníka zřejmě nepostačuje k úhradě nákladů konkursu, event. zda prohlášení konkursu nevyklučují skutečnosti předpokládané v odstavci třetím citovaného ustanovení.

Ze spisu vyplývá, že navrhovatel se domáhal prohlášení konkursu na majetek dlužníka s tím, že má za ním splatnou pohledávku ve výši 4 603 262,70 Kč, jež vznikla na základě kupní smlouvy, dle které navrhovatel dodal dlužníkovi dřevní hmotu. Dlužník dne 23. 1. 2001 písemně pohledávku navrhovatele uznal. Smlouvou o prodeji podniku ze dne 13. 8. 2001 navrhovatel prodal svůj podnik společnosti H. P., a. s. Dle výpisu z obchodního rejstříku vedeného krajským soudem, oddíl B, vložka 6580, smlouvou o prodeji podniku ze dne 29. 10. 2001 byl prodán podnik společnosti H. P., a. s., společnosti A, a. s.

Z odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že soud prvního stupně má pohledávku navrhovatele za spornou z důvodu, že ručitelský závazek dlužníka vyplývající z ustanovení § 477 odst. 3 obch. zák., který byl založen prodejem jeho podniku H. P., a. s., zanikl proto, že tato společnost prodala svůj podnik, včetně podniku dlužníka, další společnosti, a to A., a. s.

Především je nesporné, že pohledávka navrhovatele z titulu úhrady kupní ceny za dodanou dřevní hmotu za dlužníkem vznikla, jak vyplývá z jeho písemného uznání závazku. Toto uznání závazku podle ustanovení § 323 obch. zák. má zajišťovací funkci a zakládá vyvratitelnou právní domněnku existence pohledávky věřitele v době uznání. Dlužník žádné důkazy, které by tuto domněnku vyvracely, neuvedl.

Dále se odvolací soud zabýval otázkou, zda trvá ručitelství závazek dlužníka v případě, kdy byl jeho podnik kupujícím dále prodán.

Podle ustanovení § 477 odst. 1 obch. zák. na kupujícího přecházejí všechna práva a povinnosti, na které se prodej vztahuje. Podle odst. 3 uvedeného ustanovení se k přechodu závazku nevyžaduje souhlas věřitele, prodávající však ručí za splnění převedených závazků kupujícím. Ze znění uvedeného ustanovení nelze dovodit závěr, že dalším prodejem podniku zaniká ručení za tyto závazky jeho původním vlastníkem. Ručení původního vlastníka za splnění převedených závazků trvá i v případě, kdy kupující prodá jeho podnik třetí osobě. Lze dovodit, že v takovém případě se každý další prodávající stává vedle původního vlastníka též ručitelem za převedené závazky. Jiný výklad by měl za následek ztížení nebo úplně znemožnění věřiteli domoci se uspokojení své pohledávky v důsledku několika (případně i zcela účelových) prodejů podniku a byl by v rozporu se smyslem právní úpravy zákonného ručení uvedené v citovaném ustanovení.

Navrhovatel tedy osvědčil, že má za dlužníkem pohledávku, a je proto aktivně legitimován k podání návrhu na prohlášení konkursu na majetek dlužníka. Vzhledem k tomu, že soud prvního stupně se nezabýval zjišťováním skutečností, zda jsou splněny další předpoklady podmiňující prohlášení konkursu, odvolací soud napadené usnesení podle ustanovení § 221 o. s. ř. zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně.